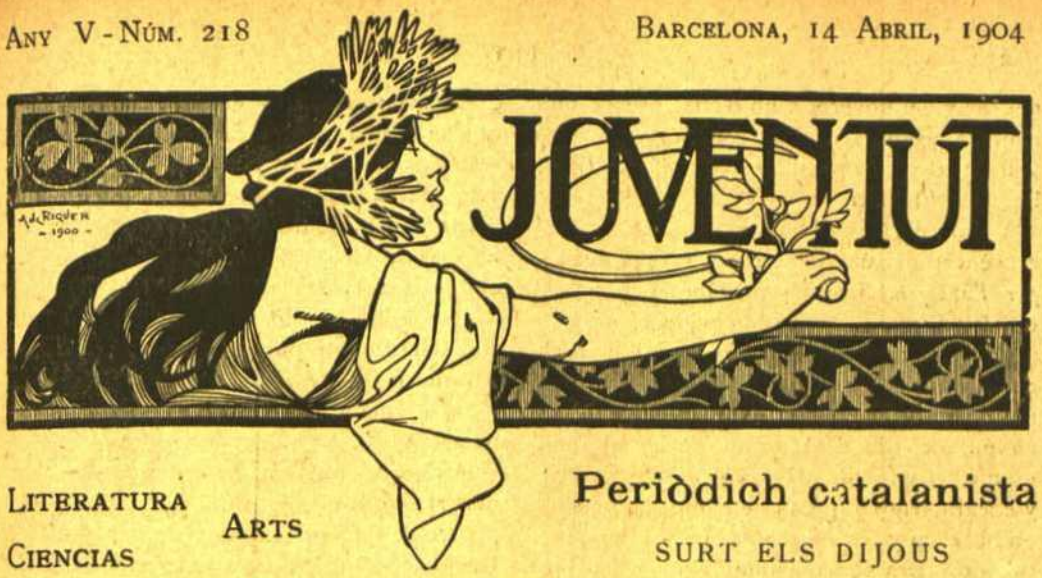
Any V - Núm. 218 Barcelona, 14 Abril, 1904

Literatura Arts Ciencias

Periòdich catalanista

SURT ELS DIJOUS

Redacció y Administració:
Plassa del Teatre, 6, entressol.

Número corrent. . . . . 20 céntims.
» atrassat, ab folletins. . 40 »
» » sense folletins. 25 »

SUMARI:

Fivallers de guardarropia, per la Redacció.—Maura, no has vensut!, per Trinitat Monegal.—Nota del dia, per Joseph Arnau.—Nit negra, per Joaquim Pla.—Servey voluntari, vocació lliure, per R. Miquel y Planas.—Al poble de Barcelona (manifest de varis regidors regionalistas).—Pròleg, per Carles Arro y Arro.—La despedida, per Francesch Sitja y Pineda.—Retrat de Joana Du Barry, per Geroni Zanné.—Faulas, apòlegs, llegendas, quentos o lo que volguèu, per Pompeyus Gener.—«Louise» (acabament), per Geroni Zanné.—Novas.

FOLLETÍ:

LES DISPERSES, per Joan Maragall. — Pròleg. — Plech III.

MÉS ENLLÀ DE LAS FORSAS, per Bjornstjerne Bjornson.—Traduccio catalana.—Plech 37.

FIVALLERS DE GUARDARROPÍA

Farà prompte uns quatre anys que, ab ocasió d'haver sigut suspés per ordre de l'autoritat el diari orgue del regionalisme, y de cambiarse'l nom pera sortir novament, ferem una *nova* parlant del *bou* y de la *vaca*, que acabavam desitjant que'l nou diari no sortis femella.

Quina gresca y quina cridoria! Sorti a colació lo de *noys gòtichs* y *vells bisantins*... En fi, demanin. Lo que pot el temps! Quànts y quànts qu'alashoras trobaren qu'haviam fet una criaturada, reconeixeràn que no haviam fet més que senyalar un mal bastant fondo, que tart o aviat se mostraria al exterior.

Nosaltres ab allò voliam avisar als regionalistas de bona fe, als qu'en el fons eran tan catalanistas com nosaltres, qu'en el sí del regionalisme hi havia uns quants individuus que per ambició, vanitat o inconscencia eran capassos de comprometre al organisme qu'ells tant aymavan.

Anys han passat, y aquells regionalistas-catalanistas veritables s'han vist arreconats poch a poch; els uns ja han sortit del grupo; altres tenen un peu fòra; altres desempenyan càrrech, es cert, més no tenen cap intervenció en la marxa del regionalisme. Els ambiciosos, els vanitosos, els inconscients sòn els amos veritables de la situació, y desde las últimas eleccions a Corts han ensenyat gayre bé cada dia la orella. Diguèu si teniam rahó!

Avuy las cosas han arribat a una situació intolerable. Ab motiu de la vinguda a aquesta ciutat del quefe del Estat, se sentian bafs cada dia més forts y més pestilents qu'empudegavan l'atmòsfera regionalista, avuy gracias a n'ells irrespirable. De tant en tant, un article més o menys en pro d'en Maura; propòsits decidits y mal encuberts de fer actes d'acatament al poder centralista que'ns esclafa; un article en llohansa d'en Tizza, apuntant a n'en Maura; y per ultim, els actes d'acatament y la gran comedia parodiant al immortal Fivaller.

En la Casa de la Ciutat, una comissió de regidors regionalistas comparegué devant

del rey y del govern, y un d'ells, previa una ridícula presentació d'un company seu més vell qu'ell y més president de la Económica, llegí un *discurset*.

Y quin discurset! Segons remors, que ni creyèm ni deixèm de creure, estava *revisat per l'autoritat desde'l matí*. Que la cosa total era convinguda ens sembla evident.

En el discurs (y consti qus no val la pena de discutirlo) se parla de municipi y més municipi, de Barcelona y més Barcelona... y en un recó de l'autonomia de las regions, municipis y familias (organismes naturals), y encara sembla que la demanin, no pel dret qu'hi tenen y per ésser una necessitat natural, sinó pera poderse administrar bé'ls ajuntaments. ¿Y la reivindicació dels drets de Catalunya? ¿Y l'idioma català, el Dret civil, en fi, tot lo que informa la personalitat integral de Catalunya? Això's devia quedar en el tinter. ¿Aixís predicavan en els *meetings* per assolir las actas qu'avuy ja tenen? Vaja! Un petit esfors més, un xich més de llima, y fóra un bon programa maurista! Si fins sembla qu'estigui redactat pel president del Consell de ministres!

Una satisfacció devèm tenir, com ben segur tenen els bons regionalistas y els catalanistas, y es que'ls que's revestiren d'un tan gran *valor cívich* pera realisar aytal acte, els moderns Fivallers *(de guardarropia)* que s'atreviren a parlar *alt* enfront del quefe del Estat, en el pecat trobaren la penitencia.

El rey contestà dignament y com devia, ho reconeixèm. Sa contesta fou una seria llissó als nous Fivallers.

En Maura fou crudel. La vigilia havia assistit al Foment y ab eloqüents paraulas y embargat per la emoció havia contestat al discurs del president. En el jorn esmentat, el dijous dia 7, no assistí a la Casa de la Ciutat; no volgué donàrloshi l'alternativa, els feu contestar pel soldat de la companyia ministerial, el ministre de la guerra. La contestació d'aquest es una sangnant llissó. La bofetada del govern als regidors ex-casi-regionalistas y candidats hèroes, fou de colltorsat.

Ara ja ho saben els bons regionalistas: ha arribat l'hora de parlar clar. Sa obligació es separarse dels altres y no deixarse conduhir per ells.

Es més: nosaltres els avisèm, per més que'ns consta qu'ho saben de ciencia propia. A darrera d'aquests Fivallers hi ha maquiavelos baratos, més o menys admiradors d'en Tizza y d'en Maura, qu'ells y nosaltres coneixèm de sobras. Fóra molt convenient desemmascararlos.

Els noms dels Fivallers de guardarropia són del domini públich: ja'ls sab tothòm. Nosaltres ens resistim a posarlos. Nostras plomas, malgrat sian d'ex-noys gòtichs, són netas.

Però ab molt gust escriurèm els noms dels regidors regionalistas que no assistiren al acte de referencia, y que són els següents: Ildefons Suñol, Jaume Carner, Joaquim Giralt y Verdaguer, Joan Pijoan, Raymond d'Abadal, Ramón Albó, Narcis Pla y Deniel... A tots ells felicitèm de tot cor.

Ens descuydavam un detall. Un amich nostre que's trobava en la plassa de Sant Jaume va veure, al sortir els hèroes *de marras*, una cosa molt natural: la estatua del gran Fivaller se movia, sa cara's girava... S'hi acostà, y al peu de la estatua hi vegé una cosa liquida y blanquinosa... Era una escupinada. En la cara del gran patrici s'hi veyan encara las marcas del fàstich.

La Redacció

MAURA, NO HAS VENSUT!

Negar que nostre poble es meridional, y per tant en certas ocasions impressionable e impulsiu, fóra negar la evidencia, com ho fóra també negarli la gran qualitat de reflexiu en certs moments dificultosos y en la marxa normal de la vida.

Aixís es que no'ns estranya oir de boca d'alguns de nostres compatricis frases de desilusió respecte al Catalanisme ab motiu de l'arribada del rey. Fins n'hi ha algún que, de primer moment, hauria caygut malmès y ferit, y parodiant la frase de Julià «Has vensut, Galileu!», hauria dit: «Has vensut, Maura!»

Deya l'empleat palati que'ls *esplendors de la realesa* poden ferir la imaginació del poble. No es estrany: sempre hem vist que las obras d'espectacle tenen molt més èxit, fins essent mitjanas, que las dramàticas y d'ideas.

Si: l'esplendor de la realesa, la jovenesa

del rey, son posat, han ferit potser la imaginació de varis de nostres compatricis y el cor de bon nombre de las dònas d'aquesta terra, que, com la major part de sas congèneres, tenen més gran el cor que'l cervell. Si a n'això hi afegim el mal entés esperit de conservació de nostres burgesos, principalment dels industrials; las ambicions d'alguns; las conviccions veritablement monàrquicas d'altres, que las sobreposan a sa pensa catalana; la tendencia que a adorar un dictador tenen las classes republicanas centralistas, y el relatiu entusiasme dels qu'en un moment d'alucinació entraren en el regionalisme per equivocació, engroixint filas, això si, mes essent vera impedimenta pera'ls que de bona fe y ab tot convenciment n'eran, haurèm trobat las concausas del *èxit* (?) de qu'hem parlat.

En Maura, home de talent, el menys dolent de tots els governants de que *disfruta* l'Estat espanyol, no podia deixar de preveureho, y buscant reforsarse vingué aqui, comptant ab tot, pera poder ab més autoritat ésser l'amo del Estat.

Mes, d'això a vencer al Catalanisme, ¡quina diferencia! Això's pot dir pels catalans en moments de meridionalisme. El mateix Maura, de bona fe, si algú n'hi parlés, deuria mirársel ab sa eterna mitja rialla mefistofèlica y pensaria «Infelis!» Sols s'ho poden pendre en serio alguns periodistas de Madrid qu'han vingut a descubrirnos: aquests ja deuhen parlar de la *puntilla!*

Si: en Maura es un home de cuydado; es un enemich perillòs, bon tros diferent de la càfila de ministres que fins ara manavan. Ell ha presentat batalla al Catalanisme; la primera escaramusa ja ha tingut lloch: somhi, donchs.

Redressemnos, preparemnos. La guerra será crudel: que sigui també noble y sense traidorias. Si no ho fos, si l'enemich mallorqui apelés a malas armas, alashoras fóra altra cosa. Hi ha massas en nostra terra; avuy no las tenim: demà: ¿qui sab?

De tots modos, no'ns sentim abatuts, avans al contrari, animats com sempre; y podèm dir, encarantnos ab el primer ministre del rey, mirantlo fit a fit, d'igual a igual: «Maura, no has vensut! Comensa la festa!»

TRINITAT MONEGAL

NOTA DEL DÍA

Com sia que, segons diuhen els monàrquichs, el viatge del quefe del Estat espanyol a Catalunya no té altre objecte que còneixe d'aprop las necessitats del poble pera remeyarlas en lo possible, res té d'estrany, ja que la majoria del poble es trevallador, que durant sa estada en aquesta terra dediqui alguns dels moments que li deixan lliures el festeigs y cerimonias oficials, a la visita de certs edificis ahont se rendeix culte al trevall.

Lo que ja es més dificil es que de dita visita pugui treuren l'aygua clara de las necessitats del poble trevallador, perque estèm plenament convensuts, y creure altra cosa seria somniar truytas, que'ls seus acompanyants cuydan de que alli hont ell posa'ls peus no pugui trobarhi la més petita taca, y això poden lograrho molt fácilment fentli visitar alguns dels pochs locals destinats a obradors que reuneixen las condicions higiènicas exigidas per la lley, y obligant als trevalladors, el dia de la visita, a que vagin al taller ab el vestit de las festas, camisa planxada y botinas de xarol. Aixís llegirem que succehi a la fàbrica d'en Sert, ahont s'obligà als obrers a trevallar ab el vestit de las festas durant la visita del rey.

De las mil y una fàbricas y tallers en que'ls engranatges de las màquinas están colocats tan espessos qu'es un miracle que cada dia no hi hagi una dotzena de desgracias; dels milers de locals faltats de llum y ayre, ahont criaturas anèmicas hi passan la major part de las horas del dia; de las habitacions malsanas en que'ls obrers se veuhen obligats a viure; dels alimentats sofisticats ab que's nodreixen; dels jornals mesquins que guanyan els que tenen la sòrt de trevallar; dels centenars d'obrers en vaga per falta de feyna; en una paraula, de la miseria y tribulacions de la classe trevalladora, d'això no'n sabrá una paraula'l regi hoste, y tornará a Madrid ab la persuassió de que l'obrer de Catalunya es un home tan satisfet de la seva sòrt, que sols pot comparársel ab els habitants de la faulosa Xauxa.

¿No era això lo que volian els que tenian empenyo en que'l rey visités Catalunya? Donchs, per aquesta part, ja veyèm que poch els hi haurá costat lograrho.

JOSEPH ARNAU

NIT NEGRA

La tramontana bufava arrencant arbres de soca-arrel, y s'endinsava en alenadas gebradas per las escletxas de la esberlada finestra. Una negror feréstega omplenava la vall y uns núvols apilarats corrian bojalment per l'espay a las empentas del vent. La pluja, ab son xiu-xiu constant, emmandria'ls membres y feya clucar de són els ulls de la familia que, arraulida vora'l foch, veya ab tristor còm la tempesta malmetia l'anyada. Sols l'avi ho fiava tot en Deu, y ab els ulls fits en aquell cel negre y amenassador, resava humil el rosari. Els grans sonavan metàlicament entre las mans del vellet, y sos llabis, aclofats sobre las genivas sense dents, se movian rítmicament... ara *santa*, ara *Deu vos salve*... Els demés restavan quiets, immòvils, aclaparats per aquella desolació d'afora... Tant de trevall, tanta de suhor cara avall, pera que ara un núvol no més els hi malmetés tot!...

El vellet acabà de resar el rosari, portà la creu de primer al front, després a cada espatlla y després a la boca per ferhi un petó, guardà'ls rosaris a la butxaca de la ermilla, agafà la llumanera de sobre d'una taula ennegrida pels anys, y, seguit de son fill, la jova y el mosso, pujà cap al pis.

La escala de fusta cruixia al pes de tanta gent, la llumanera ab prou feynas enllumenava las parets de la escala, ofegada per las ratxas de tramontana que per arreu s'endinsavan y que feyan tòrcer y debilitar sa faror.

Arribaren a dalt, y després d'un « Santa nit Deu mos dó » 's dirigiren cada un vers sa cambra: el mosso, arraulit pel fret y condormit, al terrabastall de dalt; el fill y la jova, tristos y capficats, al quarto del devant; y el vellet, tremolantli la llumanera als dits, a sa cambra, sobre'l corral dels porchs.

—

La casa restà silenciosa. La pluja queya a samaladas, y el vent bufava horrorosament, arrencant las oliveras y malmetent las viandas de las hortas.

Prop del quarto del avi, una degotera torbava ab son pich-pich continuat la tranquilitat grandiosa d'aquell casal immens, batut de tots costats per la tempesta.

Y l'avi, una volta dins sa cambra, encengué un ciri roig y ple de caramells de cera, ab el moquis negre y llarch, devant d'una estampa vella de la Verge, y s'agenollà a son devant ab las mans juntas y els ulls enlayrats y humits, demanant clemencia. Després s'aixecà, fregà ab sas mans arrugadas las tacas polsosas dels genolls dels pantalons de vellut, y obrí la finestra que dava al hort, pera veure si la tempesta amaynava. Una bufada horrorosa de vent gebrat y de ruixim de pluja s'endinsà en el quarto, apagant la llumanera y el ciri de devant de la Verge.

—Valgam Deu!—feu l'avi.—Quin dimontri de temporal!—

Y envoltat per una foscuria horrible, enfredolit per aquell vent glassat, en va cercava la capsa de mistos; no veya res, no sabia ahónt era... tot era fosch, tenebrós...

De prompte li semblà que la obertura de la finestra s'ennegria més, y un soroll estrany li glassà la sang en las venas. Per la finestra oberta havia saltat un home dins son quarto. Espantat, tremolós, suhant d'angunia, s'estrenyé contra'l llit sense poder dir res: l'esglay li ofegava las paraulas a la gorja.

Sentí que l'altre se li acostava, sentí que una mà de ferro li agafava'l bras, y que una veu baixa y ronca, deixant anar un alé calent y vinatós, li preguntava, sense parar:

—¿Hónt tens els diners? Fes via! Si no me'ls dons tots te mato!—

Mes l'avi continuava esglayat, mitj mort del sust; un fort petament de dens li impedia dir res, y un fret terrible'l feya tremolar com la fulla en l'arbre. Se li doblegaren las camas y caygué agenollat, ab el cervell enterbolit per las amenassas del intrús.

—Porta'ls diners, conxo! Afànyat!—

El vellet restà quiet, sense poder fugir ni cridar.

La mà del lladregot passà del bras al coll del infelis.

—Ja acabo la paciencia! Porta'ls diners, malehitsiga la sang!...—

Y com l'avi continués sense poder dir paraula, el lladregot li deixà anar el coll, se tregué de la butxaca una navaja de mollas que ab la fressa que feu al obrirse acabà d'espantar al vellet, y sense mirar ahónt la enfonsava, li donà burxada. L'avi, llensant un crit esgarrifós, caygué al sòl, en mitj d'un bassiot de sang que li eixia del costat.

—Digam ahónt són els diners!—repetia l'intrús ab veu tremolosa.

Y el vellet restava silenciós; sa respiració devenia fadigosa, y's revolcava pel sòl apretant sas arrugadas mans contra la ferida.

Mentres tant el lladregot obria'ls calaixos de la calaixera, tirava enrenou la roba y buscava ab dalè per tots els recons la bossa del avi. En un reconet la trobà; volgué fugir; mes com li semblés que'ls ulls del avi, oberts horriblement, el miravan fit a fit, entrevegé'l perill d'ésser descubert, y dirigintse altra volta vers aquell cos flach y denerit, li enfonsà repetidament la navaja.

De primer el vellet lluytava, volia esquivar els cops, se defensava d'aquella fulla esmolada que li obria la carn entre sensacions esgarrifadoras; mes a mida que la sang li eixia del cos, sas forsas defallian, sos ulls anavan clucantse, y una gran sopitesa li anava paralisant els moviments.

—

El lladregot, ab el bossot de pessas de dos del avi, eixia per la finestra oberta. L'avi, ert, revolcantse feblement en sa agonia sobre un bassiot de sang qu'omplenava'l quarto, no veya més que foscor, tenebras per tot... després res.

Els altres dormian confiats, y afora la pluja y el vent arrencavan de soca-arrel las alsinas y batian ab forsa'ls quatre costats del casal, immens, entristit, com una gran tomba solitaria en mitj de la desolació de la tempesta.

JOAQUÍM PLA

SERVEY VOLUNTARI VOCACIÓ LLIURE

Comensèm per fixar alguns conceptes preliminars.

L'exercici de la llibertat no es compatible ab cap altra mena de *servey* que'l que *voluntariament* vulgui un home exercir respecte a un altre home. Aclaració: aquest principi no relleva al individuu de cap absolutament dels seus devers primaris envers sos semblants, d'acort ab els elements de la moral més rudimentaria.

L'exercici de la llibertat no dèu consentir que una vocació que's manifesti en un individuu sigui cohibida en son lliure desenrotllament. Aclaració: Entenèm, pera l'aplicació d'aquest principi, que de vocacions sols poden havernhi d'útils a la humanitat. Las demés no mereixen ésser tingudas més que com a perversions del individuu, estats morbosos, susceptibles de tractaments adequats pera garantia de la mateixa llibertat.

—

Dos problemas s'ofereixen pera resoldre a casa nostra, que no ho serán definitivament sinò quan ho siguin d'acort ab aquells principis. Un de aquests problemas sembla preocupar a molts y fins té nom: *la qüestió religiosa*. L'altre, apenas té nom encara y sols ha preocupat al catalanisme y al federalisme, perque aquestas tendencias són las únicas que's proposan francament modificar l'òrbita que per la gravitació de son pes mort segueix l'Estat espanyol a la vigilia de son definitiu esllavissament, inevitable si la nova forsa no modifica a temps l'actual trajectoria. Aquest segón problema es el del *servey militar*, y no ha servit com l'altre de bandera pera una demagogia estantissa, sinó que ha sigut postergat criminosament pels capitosts d'aquesta d'acort tal volta ab els poders constituhits, quin joch fan si hem de creure als maliciosos.

En efecte: els capdills de las massas republicanas (massa *massas* y massa inconscientas por lo tant) tenen ja falladas abdugas qüestions dins del esperit que informa a tot lo caduch de la politica central, ja qu'en ella radica'l seu escàs poder *pensant*, vinculat en personalismes desacreditats y qu'en altres paisos estarian fa temps retirats de la circulació.

—

Pera resoldre'l problema religiós, el criteri adoptat pels nostres radicals no es altra cosa que la més odiosa intolerancia, y es fins descaradament atentatori a la verdadera llibertat del pensament, la més inalienable de las llibertats. No anèm pas a fer la defensa de las ordres religiosas, res d'això; nosaltres ens declarèm francament contraris de son desenrotllo exagerat, que crea un desequilibri en la ponderació de las forsas socials, y més que de son desenrotllo som enemichs de las injustificadas preferencias y protecció que l'Estat las hi dona y que són la causa d'aquell excessiu expandiment. Voldriam que una

mateixa lley fos aplicable en tot cas a totas las classes d'associacions que tinguessin fins religiosos, filosòfichs o científichs; voldriam que fos possible a tot individuu, seguint sas inclinacions o vocació, dedicarse sol o associat ab altres a qualsevulga especulació intelectual o del genre que fos, ab absoluta llibertat, dins de la lley estatuhida y sense que l'Estat s'atribuhis cap representació ni intervenció de cap mena llevat de sas generals atribucions. Aixís l'Estat deuria quedar apartat de tota iglesia, secta o escola filosòfica, y seria potestatiu del individuu afiliarse a qualsevulga d'ellas o deixar de ferho.

Preguntèu sobre aquest punt a la majoria dels nostres anticlericals de la *massa*, y ben segur que no passarian per menys de cremar tots els convents, iglesias, etc., y d'exterminar a tots els frares, capellans, monjas y escolans. Això sens perjudici de que, donada la falta de cultura de las nostras *massas*, s'erigis després com a santons extraoficials al curandero tal, o la sonàmbula qual, o a la tiradora de cartas de més enllà, tot perque al voler prescindir de tota religió no haurian sabut ilustrarse fins a poder prescindir també de tota supertsició.

Els que'ns sentim verament lliberals y progressius ja'ns acontentariam prou ab reduhir a sas justas proporcions el poder desmesurat qu'avuy té'l clericalisme, y de segur que la tasca fóra molt més difícil per lo que atany al poble mateix que per lo que als Poders fa referencia. Si una part del poble no estés a Espanya encara molt fanatisat, aquells prescindirian més fàcilment de la preponderancia qu'emmatllevan a las bescantadas *creencias de nuestros mayores*, y faria temps també qu'haurian desaparegut els últims patrocinadors del *Dios, Patria, Rey*, que no fa encara tant de temps com això foren capassos d'encendre una guerra de religions (algú ha dit guerra civil) en la nostra terra, que talment sembla feta expressa pera enquivirshi totas las intolerancias.

—

El problema del servey militar no podia ésser resolt d'altre modo ajudici dels nostres demòcratas de la *massa*, sinó cometent un nou atentat contra la llibertat individual; no podian deixar d'éser lògichs dins del criteri mesqui primerament establert. Ells han parlat prou clar, y han parlat a favor del servey *¡obligatori!*

No farèm aqui l'apologia del sistema que defensan ab nosaltres tots els que consideran al servey militar voluntari com única solució compatible ab la llibertat y ab la mateixa dignitat humana. Al contrari, farèm remarcar còm, sense pensarsho, els nostres jacobins-demòcratas-lliberals han pecat de ilògichs en sa tendencia igualitaria. El *servey obligatori* es una negació del principi per ells establert de combatre las ordres religiosas per atentatorias a la llibertat de conciencia. Anèm a explicarho.

Una ordre religiosa imposa a sos adeptes devers que sols ha de cumplir el qui de son grat ingressa en la colectivitat (de la captació no hem de parlarne; es el *timo* dels perdigons que sols enganya als incautes quan además són egoistas).

Pera'l servey militar s'exigeixen obligacions que no es possible refugir ni als quins se senten incapacitats de cumplirlas.

Alli s'hi entra si's vol; aqui tant si's vol com si no. Alli's *presta* jurament; aqui s'*exigeix*.

Una ordre religiosa, entre altras prescripcions, sol establirne una que, segons els fisiòlegs y apart casos excepcionals, es antinatural. Aquest punt es el cavall de batalla dels detractors de la vida monàstica.

Donchs el servey militar, de fet, pateix del mateix mal. Las organisacions militars no preveuhen el conflicte moral y fisiològich alhora creat al individuu que, arrencat a sa vida ordinaria, ha de diferir forsosament sos projectes de constitució d'una familia fins després de complert el servey militar Entre tant, el conflicte *se resol* a maravella, donchs invariablement al costat de cada quartel hi ha un barri corruptor (y corromput; això si, protegit per una higiene acomodada als recursos *de la soldadesca*). Resultat casi segur: (tenen la paraula els de la sanitat militar). Conseqüencia probable: el soldat un cop llicenciat, al renuar son trencat idili, pot oferir a sa estimada (o a un'altra si aquella no *li ha guardat la fe jurada*), quan no un cor corromput, un cos vehicul de misteriosas causas de degeneració. Y las rassas s'enforteixen qu'es un gust; y el raquitisme y la escrò-

fula avansan lentament a la conquista de las generacions futuras.

Y que no'ns vinguin a dir els despreocupats qu'això no té importancia, qu'avuy *ja* no's gasta una moral tan esquifida y que las costums *han progressat*. Nosaltres ab tot això no sabém compendre còm, tractantse d'una cosa aixis, els partidaris del servey militar obligatori no s'han cuydat de fer també obligatorias totas las incontinencias pera evitar qu'en els quartels hi hagués qui, esclau de vells ressabis, per curtedat o per precaució instintiva, torturés son cos ab privacions que per ésser tals han obligat a senyalar hora pera la destrucció dels convents ahont se practican.

No obstant, en els convents hi entra qui vol; a las filas ha de ferhi cap tothòm. Alli els instints poden trobar un fre en l'aislament, en las mateixas pràcticas religiosas voluntariament acceptadas. Aquí els instints troban incentius en l'atmósfera mateixa del quartel, que pocas vegadas deu ésser escola de bonas costums, y derivatius encara més perillosos pera l'individuu que'ls silicis y deixuplinas de la clausura.

Una ordre religiosa, encara qu'exigeix vots a perpetuitat, no té forsa coercitiva pera imposarse al qui, sobreposant son sentiment de la vida als lligams purament morals que'l retenian, consegueix independisar ab son esperit son propi individuu. Y, de passada, no creyém fòra de lloch establir la realitat de que l'esperit pot, evolucionant espontaniament, renegar avuy de dogmas ahir acceptats. ¿A qui no li ha passat, refer un criteri mal format del principi y fins incorre en nous erros? ¿Hi ha algú que conegui la veritat absoluta?

En cambi, dins del exèrcit ocorre'l cas de la impossibilitat material de trencar un pacte qual acceptació per una de las parts ha sigut obligatoria.

Just es el calificatiu de traydor a la patria atribuhit al qui, soldat voluntari y retribuhit com a tal, se compromet a guardar, armas en mà, l'honor nacional. Per tal rahó farian molt bé'ls verdaders demòcratas que dèu haverhi entre la *massa* republicana, en rectificar son criteri, procurant que fossin voluntaris tots els quins, baix pena de la vida, si aixis se vol, se comprometessin a defendre l'Estat. Això per lo que's pugui oferir fòra de sas fronteras; dins d'ellas no caldria recordar a ningú sos devers, sobre tot el dia en que baix un regim autonòmich de vera llibertat, cada regió degués concorrer a la comú defensa de la patria amenassada.

R. MIQUEL Y PLANAS

«AL POBLE DE BARCELONA (1)

Regidors del nostre Ajuntament, elegits com nosaltres ab la calitat de catalanistas en las dugas darreras eleccions municipals, han realisat un acte. En la visita que'l rey ha fet a Casa la Ciutat, li han endressat una petició. Els ha respost el rey que lo que demanavan era cosa del seu Govern, y en nom d'aquest els ha dit el ministre de la Guerra que la petició era de competencia de las Corts.

Devèm al poble que'ns elegí, explicació del nostre apartament en aquell acte, que d'actes y omissions ens creyèm obligats a darne explicació als nostres conciutadans.

No hi estiguerem presents, a pesar d'haverhi sigut convidats, perque las contestacions que donaren rey y ministre, eran constitucionalment per endevant conegudas. La inutilitat de semblants peticions pels catalans endressadas a don Alfonso XII y a la reyna regent, pares del actual monarca, recordada en el Manifest que ab motiu del viaige del rey a la nostra ciutat ha dirigit al poble la Lliga Regionalista, ens donava també per endevant la seguritat de que cap resultat podia esperar d'aquest acte'l nostre poble.

Temíam, y aquest motiu principalment ens priva el restar callats, que l'acte realisat se pogués interpretar com una rectificació d'aquell esclat de fonda y vivíssima protesta que, concentrant dolors y sufriments de sigles, arrel del desastre colonial, redressà l'esperit de nostra terra, un día en aquella campanya dels Gremis que dugué a la presó a ciutadans honradíssims; un altre en las campanyas pera conquistar el respecte al vot del poble, segrestat per un exèrcit estrany obehint els manements dels homes que representan aquí els partits d'ordre; un'hora contra aquells decrets recentíssims, altres de la serie interminable contra la nostra llengua y el nostra dret; un'altra ab motiu d'empresonaments dolorosos que tantas llàgrimas han fet vessar a conciutadans nostres.

Temíam, y volèm per nostra part evitarho, que l'acte dels nostres companys de Consistori, restant callats els que no eram presents, sigui y representi un acte del regionalisme realisat per sos representants en nostre Ajuntament, un acte que rectifiqui la conducta senyalada en el manifest de la Lliga Regionalista, un nú-

(1) Llegit aquest manifest, no podèm menys de felicitar a sos autors per l'ardidesa y serietat qu'en ell hi campeja y ensemps per la fermesa de conviccions que indica, puig se veu que'ls firmants no són dels que vinclan la esquena devant de qualsevulga que sia l'autoritat, que no acceptan conxorxas d'ambiciosos e intrigants, y que són veritables defensors de l'autonomía integral de Catalunya.

Al manifest y protesta dels amichs Carner, Suñol, Giralt y Pijoán ens hi adherím ab entusiasme, y recomanèm a sos autors que continuhin per aquest camí sense feblesas de cap mena: es el que segueixen els homes serios, coratjosos y honrats.—N. de la R.

mero més d'aquest programa de festas en el que no veyèm que'l rey se posi en contacte ab las fondas preocupacions y cruentas tristesas qu'agitan l'ànima del nostre poble.

Revistant a corre cuyta alguns tallers y fàbricas endiumenjats y en festa, desfilant aparetosament ab varietats uniformes devant de la realesa, celebrant sessions y espectacles que teatralment agradin a una ben petita part de la societat barcelonina, passejant als noyets de las escolas òrfens de la educació e instrucció que a sos fills donan els pobles de la Europa culta, pel Tibidabo, com elements decoratius de la visió de nostra plana hermosa, no es fer coneixer al quefe del Estat las angunias del pervindre que senten totas las nostras classes socials, el modo com realment viuhen nostres classes jornaleras, tan sovint giravoltadas en cruentíssimas protestas; no es mostrar còm s'hostatjan y funcionan abandonadas y miserables nostras escolas; no es ensenyar ab tota sa cruesa, en els fets y no en las paraulas, còm tots els elements de civilisació y cultura són abandonats pels poders públichs quina forsa s'esmersa sencera en mantenir una organisació que'ns impedeix a nosaltres mateixos provehir aquestas urgents necessitats de nostra vida pública.

Tenim memoria y conciencia dels devers que'ns imposa la causa de l'autonomía y de la llibertat de Catalunya, en consideració a la qual havíam convingut molts dels regionalistas en acallar de moment diferencias de criteri sobre formas de govern y sobre altres problemas de la vida. Mil voltas havèm demanat ab clams de ràhó y de justicia, la rectificació de la política secular d'Espanya, quina darrera plana són las tristesas de Cavite y Santiago, el reconeixement del dret a organisarnos pera regir la nostra vida jurídica y econòmica, en forma que'ns permetés fer cultura, civilisació, justicia y riquesa, apropantnos al ambient d'Europa, del que vivím tan allunyats. Sempre, sempre havèm demanat inútilment. Creyam, y seguím creyent, que sols de nosaltres mateixos calía refiarnos, que sols al poble devíam dirigirnos perque aquest fes els seus convencments y la seva voluntat en el Parlament, ahont ha dirigit el ministre del rey als nostres companys de Consistori, pera que hi presentessin son missatge.

Ni una petició, ni una protesta, ni una y altre repetidas per mil veus a totas horas, podían cambiar el caràcter y els efectes que'l president del Consell de ministres y els agents y devots del Govern del rey en nostra ciutat han volgut donar al viatge.

Els antichs reys venían a la terra a jurar el respecte a las sevas llibertats En Maura ha organisat el viatge del rey a Barcelona després d'haver negat las peticions grossas y xicas que representants y organismes de la ciutat li havían endressat. Catalunya venía demanant satisfacció a las sevas necessitats econòmicas, socials, expressadas, no per las representacions dels partits, sinó per las representacions del poble. El president del Consell de ministres ha volgut demostrar que'l rey devía venir a Barcelona sens atendre las representacions de la ciutat. Nosaltres volíam pera Catalunya y pera Espanya nova vida: el president del Consell de ministres ha volgut demostrar que dèu continuar la Historia d'Espanya. Devant de la significació que'l president del Consell ha donat al viatge del rey, sols devèm posar la esperansa en el poble, sempre reflexiu y serio, que com altras voltas seguirà'l camí que son dever li senyali.

Aquests són els mòvils y sentiments que'ns han privat d'associarnos al acte realisat per alguns regidors regionalistas.

Las festas no'ns enlluhernan. Passaràn y no deixaràn rastre. El problema social quedarà viu, agravantse cada día'ls dolors de totas las classes que trevallan. Tots els problemas fondos y gravíssims que preocupan als homes pensadors de nostra terra, restaràn intactes. No hem volgut demostrar una esperansa que no sentíam, associantnos a un prech al que no atribuhím cap conseqüencia.

Els nostres companys de Consistori regionalistas s'han dirigit al rey y al seu Govern; nosaltres hem cregut més convenient y més adequat a las nostras convicccions, dirigirnos en las circunstancias actuals al poble de Barcelona que va conferirnos la seva representació, y de qui ja únicament ho esperèm tot.

Barcelona, 8 d'abril de 1901.—*Jaume Carner.—Ildefons Suñol—Joaquím Giralt y Verdaguer.—Joan Pi-ioan.*

PROLEG

Havian caygut ja onze horas en el rellotge de la catedral. Feya bon dia; el cel era tot blau y el sól lluhia armoniosament. Reyan els ayres y reyan els infants. Jugavan als passeigs els nens y els grans: els nens a saltar y corre, els grans a enamorats y a pretensiosos. Una gran senzillesa ho animava tot; suau puresa escampava arreu son cant blanquissim. Las mares somreyan, tot caminant ab calma y silenciosas, y somreyan els joves y las jovas... Tot era viu y alegre. Dolsament la rosa del riure esclatava, encensant l'espay ab flayre santa; dolsa fragancia exhalavan la terra y els arbres. La eterna primavera dels poetas entonava son cant y s'extasiava. Tot era ple de llum, tot somreya...

Y en un landó tapissat de blanch mate ab lliris blanchs lluhents, anavan abdós, vestida ella de blanch y ell de negre. Venian de casarse, de la iglesia. Un vell capellà de calva testa y ulls blaus y malaltissos, els havia casat; era un bon capellà y un bon vell; sa vida era un teixit de bonas obras. Y els va casar senzillament; els planys vibrants de las orgas aquell dia no's varen escampar per las grans naus. Tot va ésser dolsor y casolania. Las dònas varen seure a una banda y els homes a l'altra, com en els funerals; això va ésser pensament dels pares: trobavan qu'era més seriós, més pur, més religiós. Els nuvis tendrament se donaren el si, desde feya sis anys ensajat. Y al donarlo ella s'avergonyi, sas galtas se pintaren de carmi y els seus ulls s'aclucaren lleument. Y senti dintre seu una inefable delicia, un dóls benestar... Era felis; els àngels la besavan y els arcàngels joyosos l'abrassavan. Era hermosa la vida, bona, amable. Somreya al séu pervindre, com els nens mutuament se somriuhen; y al

somriure, sa cara s'encenia de bellesa... El seu etern somni's cumplia, la seva ilusió's realisava, la seva esperansa floria... Estava emmaridada ab son aymat, ab el qui havia estat el seu ensomni durant més de sis anys... Y enfront del altar, devant del capellà de calva testa, s'admirava de la seva sòrt, de sa fortuna. Y de reull, molt joyosament, mirava al seu espós, al seu company etern, y el trobava bell, gentil, simpàtich...

El landó creuhava'ls carrers camí del hôtel ahont el nupcial àpat senyalaria sa felicitat... Y aquesta paraula la feya pensar en contes de fadas y en llegendas, y els contes de fadas y llegendas la feyan pensar en sa infantesa. Havia estat bonica sa infantesa, senzilla, blana, dolsa; era filla única y sos oncles no tenian fills; tot l'amor de la familia va concentrarse en ella... Ella era la nina de tothòm, la joguina de tots. Jugavan ab ella'ls seus avis, sos pares, sos oncles... Y li regalavan forsas cosas, joguinas, bombons, llibres de contes... De tots era l'ideal, la ilusió, la eterna esperansa... Y la besavan, y mentres la besavan, ella reya ab sos ulls y ab sos llabis. Y li cantavan cansons y rondallas infantivolas, contes de Perrault, llegendas bíblicas...

Y va creixe y va anar a colegi... y en el colegi va adquirir amistats. Y jugava ab ellas al jardí, els dias feyners, sota'ls arbres vetusts, negrosos, y els dias de festa a casa seva, en el seu jardí nou, arreglat, ab un taronger y una magnolia... Y jugavan a las amagatallas y a cuynas, candorosament, virginalment. Però van creixe y's van fer dònas, y van pensar en homes y en besadas. Y van venir las nits llargas, eternas, passadas en desvetllament constant, nits d'insomni y ensomni, nits d'ansias bojas y de carnals afanys... Era la crisis. El cos de nena devenia cos de dòna... Las caderas van arrondonirse, els pits cresqueren. El lliri's convertia en rosa. Y sa sang bullia y sos nirvis vibraban ab ansias d'amor, entre sas carns duras, verges, perfectas... Y plorava sentint en sas entranyas insòlits afanys, fams may sentidas. La crisis passà, y altra volta las nits transcorregueren dolsament... Y floriren els somnis jovenívols, atractivols, blans.

Y, si quan era nena jugava ab sas amigas pels jardins, ara, quan era gran, ab ellas jugava en sa cambra... Y al capvespre, quan el cel se vestia de fosca y l'ayre esdevenia moradench, prop del balcó, contemplant els carrers ahont els fanals grogament lluhian, enllassadas, confosas se contavan sos somnis amorosos, y pensavan en ditxas y venturas... Y un d'aquests cap-al-tarts el va coneixe, y un d'aquests cap-al-tarts el va estimar. El vegé y li semblà hermós, fort y simpàtich; li parlà, y li va semblar galàn.. Ho era en veritat, y era ilustrat, afable y senzill. Parlava bellament, ab frases novas; era ingenuu y enginyós... Se burlava de tot ab plàcida ironia, dolsament, y al burlarsen reya, y al riure son rostre revelava sa alegria y sos ulls son candor.

Van congeniar desseguida: havian nascut l'un pera l'altre... Eran germans d'ànima. Van estimarse fondament y s'endressaren cartas en las que's juravan amor etern. Y els pares van parlarse y las noces van restar fixadas. Y's casaren: un vell capellà'ls va casar, senzillament, religiosament. Y van eixir del temple, y en un landó tapissat de blanch se dirigiren a célebre hôtel... Y en el landó, per primera vegada van besarse, mentres pels passeigs jugavan els nens y els grans: els nens a saltar y corre, els grans a enamorats y pretensiosos.

Y darrera del landó, en negres cotxes, anavan las familias contentas, satisfetas, rialleras...

CARLES ARRO Y ARRO

LA DESPEDIDA

Ni una fulla que's bellugui...
Fosca nit sense un estel...
Dorm el poble una sòn dolsa
sota'l silenci del cel.
Ja se n'obre una finestra,
ja n'hi guayta un capet trist,
ja n'avansa un'ombra negra,
que de lluny la clarô ha vist.

Y se sent per llarga estona
un sanglot esglayadô,
unas veus que baix se parlan...
cada paraula un petó...
. . . . . .
Fosca enllà va un'ombra negra,
molt més negra que la nit;
fosca enllà l'ànima en pena
del aymant adolorit!

FRANCESCH SITJA Y PINEDA

RETRAT DE JOANA DUBARRY

Es la comtesa dels cabells d'or,
alegra y perfumada:
sos llabis semblan un petit cor
de noya enamorada.

Sas galtas tenen del lliri blanch
la pura transparencia:
sos ulls reflexan el riure franch
del món de la inconsciencia.

En sa mà esquerra té un ram guarnit
de rosas que no viuhen:
en sa mà dreta un ventall florit,
ab gays amors que riuhen.

Son coll recorda l'alta blancor
de la hivernenca lluna
quan plena escampa sa lluhentor
dessota la nit bruna.

Son cos magnífich, fresch com l'esclat
de viroladas toyas,
té de las deas la majestat,
la gracia de las noyas.

Immòvils parlan sos llabïons
de festas cortisanas,
de grans disbauxas, de rigodons,
de besos y pavanas.

De seda blanca coberta va
y puntas vaporosas;
armonisadas per destra mà
brillejan voluptuosas.

Ens diu tot'ella que may tingué
virtut, puresa, calma;
que's vinclà folla sota'l plahê
com retorsada palma...

Y una veu dolsa, com sò perdut
que al fons del cor s'endinsa,
trenca amorosa ma solitut...
L'aymada de Lluis quinse

aixís me parla: «Pobre mortal
del segle de la prosa,
que tens la ciencia per ideal,
per un no res la rosa:

Miram: soch morta. Ja no's consúm
ma carn enamorada:
ma sang recorda l'aygua del flum
després de la glassada.

Ja res exalta mon llabi roig:
avans el rey de Fransa
cóm me'l besava, trobanthi el boig
l'infern de la gaubansa!.

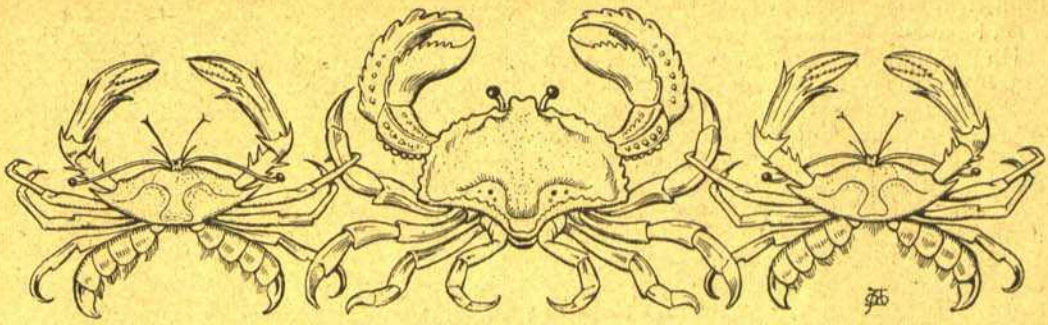
Mes homs vingueren, sorruts, malvats,
que odiavan la bellesa,
y proclamaren exasperats
el triomf de la lletjesa.

Per' xò fuy morta. Mon coll tan tou
segà la guillotina.
Als homs horribles mostrada fou
ma testa de gran ninal»

Com pel capvespre, l'oreig decàu
atravessant l'arbreda,
aixís s'allunya la veu suau
creuhant la cambra freda.

Es la comtesa dels cabells d'or,
alegra y perfumada;
sos llabis semblan un petit cor
de noya enamorada.

GERONI ZANNÉ

FAULAS, APÓLEGS, LLEGENDAS, QÜENTOS O LO QUE VOLGUEU

V
QÜENTO CONTEMPORANI

UNA vegada viatjavan pel Mitjdia de Fransa, venint de Luchon en direcció a Biarritz en vagó de primera, uns quants joves espanyols de bonas familias de la cort y d'Andalusia. Pel camí varen ferse amichs d'un senyor francès que viatjava també en la mateixa direcció qu'ells. Al cap de pocas estacions, ja havian intimat; tothòm s'expansionava, y fins se feyan comparacions entre'l caràcter dels francesos y el dels espanyols. Se va parlar de las virtuts y vicis d'aquestas dugas nacions, y un dels joves, madrileny per cert, va dir:

—Si! Els francesos foran un gran poble, si no fos la desmoralisació, qu'a Fransa es cosa corrent y ni menys se'n fa cas. —

Y aquí va citar allò de la *cocotterie* y lo de las unions illegitimas, y va afegir que quasi totas las casadas a Fransa tenen un amant, quan no'n tenen dos.

El senyor francès se'l va escoltar ab paciencia, y acabat va respòndreli: — Vull dar per sentat com verdader lo que vostè diu, encara que a Madrid y altras poblacions espanyolas hi ha una prostitució relativament tan gran com a Fransa: sols qu'en el nostre país es més elegant y menys hipòcrita. Però cada nació té un defecte, y si quelcòm en aquest terreno es essencialment francès, donèm per sentat que sigui el no fer cas del sisè manament. Però vostès els espanyols, sens adonarsen, y en mitj de totas las sevas qualitats, de bravura, d'honor, de cavallerositat, d'imaginació, etc., etc , també en tenen un de defecte...

—¿Quin?—varen demanar tots.

—¿Me prometen no enfadarse, com jo tampoch m'he enfadat per lo que vostès m'han dit?

—Sí! sí! Digui!—van cridar tots.

—Donchs bé! El defecte del espanyol, es, conscient o inconscientment, el d'ésser lladre. —

Aquí esclatà una tempestat de protestas, y sòrt que tots eran personas ben educadas, y que va entrar el conductor del tren a revisar els bitllets, perque si no haurian arribat a las mans.

Calmat el tumult, el francès ab gran calma va continuar.

—Jo he viscut a Espanya, en diversos punts, varis anys, y per tot he observat que la gent s'apodera de lo dels demés, siguin energias, diners, artefactes, etc., etc., o els fan perdre lo qu'es séu. Els governs tenian las colonias pera enviarhi els amichs a *referse*, per lo qual las van perdre. D'un gran robo d'Estat se'n diu una transferencia. La usura está a l'ordre del dia, y encubertament protegida pels poders judicial y civil. Y particularment ningú creu en pagar. Això sense comptar que'ls noys ja trencan llantias y fanals, y afanan estoras, balas, baldufas, etcetera. En totas las oficinas se fa perdre temps, qu'es robar diners al qu'han d'anarhi per algún assumpto. Allò de *vuelva V. mañana* es ja proverbial es totas las dependencias del Estat, y el *sablazo* es una verdadera institució nacional. —

En això estavan quan el tren va xiular a la entrada d'una gran estació, y's va sentir la veu de «*Toulouse 30 minutes d'arrêt, bufet et restaurant. Tout le monde descend de voiture!*»

Parat el vagó, els joves espanyols van baixar, y ab ells el cavaller francès, y van anar al restaurant a entaularse de primera. A la fi del esmorzar van passar la safata pera cobrar els quatre franchs de costúm, y desseguida va sonar una campana y va entrar un empleat a cridar «*Messieurs les voyageurs por la ligne de Bordeaux, en voiture!*» Y tots, acabant de beure son café y repetint un trago de cognac, dissimuladament van ficarse me-

lindros, fruytas, formatge y altras vituallas a las butxacas dels *pardessus*.

Un cop dins del vagó, y sentats tots, quan el tren ja rodava, ¿en volèu de gatzara y de desembutxacar provisions? Qui treya un tros de formatge, qui un salsitxó, qui *brioches*, qui un tros de pollastre fret; el que menys, portava *dulces* y fruytas.

Alashoras aquell senyor francès va continuar dihent:

—¿Ho veuhen? Tots vostès són personas acomodadas, per lo que sembla gent fina, ben educada, y no han tingut inconvenient en saquejar un restaurant que, si demana quatre franchs del esmorzar y el café, es perque's menji tot lo que's tingui gana, y no pera que seli emportin els queviures. Això vostès ho han fet inconscientment, sens intenció de robar res. ¿Veuhen? Lo del vici nacional que jo he dit, vostès ara ho proban.—

. . . . . .

Qui d'això'n volgués treure la moral, hauria de dir que l'espanyol es lladre.

VI

HISTORIETA LLATINO-AMERICANA

Paris hi havia, quan jo estudiava, dos joves americans que's deyan Numun-Kurá. Eran fills d'un cacich guarany que, sotmès al govern de la República del Uruguay, va demanar al morir que fes educar als séus fills com homes perfectament civilisats. Y efectivament, el president qu'era un galàn home, els va enviar cap a Europa, y després de dos anys d'Alemanya y dos d'Inglaterra, els va fer anar a Paris a estudiar lo qu'ells vulguessin. L'un va anar a la Politècnica y després va entrar a Saint-Cir ab nota de primera. Volia estudiar per militar. L'altre va seguir la carrera d'enginyer, després d'haverse ben imposat de las ciencias físich-quimicas.

Tots dos eran dos perfectes *gentilshommes*. Vestian a la europea correctissimament, portavan la barba y el cabell tallat a la moda, y si no hagués sigut pel color un xich verdós, y pels ulls de color d'oli, ningú hauria dit que procedian d'una rassa salvatge. En la conversació eran sumament amables y fins discrets, y no poch instruhits.

Acabada la carrera ,el govern del Uruguay els va enviar a buscar pera dárloshi alts destins a Montevideu. L'un anava destinat a la direcció general del Exèrcit; l'altre a la d'Obras públicas.

Van passar anys, y un dia estant prenent jo un wermouth al *Café de la Paix*, ve a sentarse al meu costat un intim amich del Uruguay que vivia a Paris. Era el doctor Fernández Sumarriba.

—¿No se acuerda, amigo, de los Numun-Kurá?—me va dir.

—Numun-Kurá, Kurá...—vaig fer jo.

—Si! De dos mozos muy sabrosos, ¿sabe?, dos indiecitos que nuestro gobierno mandó pa acá, hijos de un cacique...

—Ah si... ¿y qué?

—Los hijos de la gran siete! que después de tanto educarlos á expensas del gobierno, han tenido que pasarlos á chapeo. Tanta plata como costaron! Los cogieron nuestras tropas y les tocaron el violin.

—Y cómo fué?

—Figúrese, amigo... ¡Qué esperanza! Que al llegar allá y tomar puesto de sus cargos se sirvieron de la ciencia aqui tomada para preparar una prenuncia formidable de todos los indios del Tambó. Y una vez en el monte los armaron con winchesters y cañoncitos de tiro rápido, y los valientes sinvergüenzas andaban tirando con bala; y lo que es más, con bala fuerte, hasta que el general Maeso, un sobrino del general Paez, los cogió y no les soltó cuatro tiritos porque faltaba cartucheria, amigo, pero mandó que los cuchillearan. ¡Cómo no! —

. . . . . .

Moral: Si la serp aprengués quimica, seria pera fabricarse un veri més venenós. Si el tigre aprengués mecánica, seria pera millor cassar y destrossar després la seva presa.

POMPEYUS GENER

LOUISE

(*Acabament*)

Aquesta obra ha sigut escullida per la empresa del teatre del Liceu pera inaugurar la present temporada de primavera. Y cal, per aytal elecció, felicitar a la empresa. Ja era hora de que's recordessin de *Louise* a la casa hont han predominat, ja sigui per imposicions de casas editorials italianas, ja per mal gust dels que hi manavan, las migradas obras dels Cilea, Mascheroni, Giordano y demés malfactors lirich-dramàtichs.

La *Louise* ha sigut posada al Liceu ab intenció de fer art de debò. Una mà experta, malgrat deficiencias inevitables, ha dirigit la escena. Trajos y decoracions mereixen elogis, particularment, entre aquestas, la del acte ters (deguda a l'Olaguer Jùnyent) que representa'l panorama de Paris. L'efecte produhit per aquesta decoració es magnifich, sobre tot al encendres els llums de la gran ciutat. També produheix bon efecte la del segón acte (escena primera) original d'en Vilomara (despertar de Paris).

L'obra va ésser posada en escena ab pochs

ensaigs, resultant aixis la execució un xich fluixa. No obstant això, els artistas individualment feren tot lo possible pera lluhirse. El mestre Barone dirigí la orquesta, procurant obtenir la justesa necessaria y obtenintla sovint. En el preludi del segón acte, que descriu la monotonia grandiosa de la ciutat, monotonia trencada per las veus de sos fills, no'ns produhí tot l'efecte degut la orquesta; no per mancament de justesa, sinó per mancament d'expressió. En cambi la escena de la coronació de la Musa valgué grans aplaudiments al mestre Barone. Ab idèntica bona voluntat que aquest, trevallaren las senyoretas Ferrari (Lluisa) y Borlinetto (Mare) y'ls senyors Ravazzolo (Julià) y Berriel (Pare), com també tots els nombrosos partiquins de l'obra.

Las escenas que mellor efecte'ns han produhit al Liceu, són: la del *Noctàmbul*, aquest poemàtich personatge que simbolisa'ls vicis de Paris, mostrantse misteriosament en mitj dels miserables sers a qui ha perdut; la del taller de modistas; la del himne a Paris que entonan (acte ters, escena primera) Lluisa y Julià, al arribar la nit; la coronació de la Musa, y el final de l'obra.

Repetim que la empresa del Liceu ha fet obra de cultura al posar *Louise* en escena, y per conseguent mereix ésser felicitada.

—

Quasi bé coincidint ab la primera representació del Liceu, nostre estimat amich en Joaquim Pena, que tant trevalla per l'espandiment del art lírich dramàtich entre nosaltres, ha publicat una traducció catalana de *Louise*, rigorosament adaptada a la música, conservant, tot lo que permet la diferencia de llenguas, el carácter eminentment parisench de l'obra. En Pena, además, ab l'auxili dels mestres Ribera y Domènech Espanyol, ha fet l'estudi temàtich de *Louise*, analisant un per un els motius musicals y acompanyant son trevall ab un quadro sinòptich hont s'hi exposan els esmentats motius.

La traducció y l'estudi, en la forma realisada per en Pena, demostran admirablement la procedencia wagneriana de *Louise*.

GERONI ZANNÉ

NOVAS

Entre altres acorts que la Junta Permanent de la *Unió Catalanista* prengué'l dia 6 del corrent, se determinà la forma ab que aquesta nomenaria, pera l'Assamble pròxima, als delegats quin designament está a son càrrech y atribució, segons lo establert en l'incis B del article 13 dels Estatuts.

Redactat ja'l projecte de Bases pera l'Assamblea, quins punts generals s'acordaren en la primera reunió de la ponencia, han sigut enviadas copias als senyors ponents pera que l'estudihin y pugui ésser discutit en la propera reunió que tindrá lloch el dia 16 del corrent.

Els designaments de delegats que corresponen a las entitats adheridas de fóra de Barcelona, han quedat ja inscrits en las llistas corresponents, aixis com els dels periòdichs adherits.

—

Ha vingut el rey d'Espanya. S'havia dit que també vindria en Salmerón, però no ha resultat cert.

Ha vingut el rey, y un gros y lluhit exèrcit l'ha rodejat. Moltas dònas s'enlluhernaren ab aquella desfeta de colors, talment com s'enlluhernan els braus ab las capas ab que'ls *torejan*. També s'enlluhernaren bastants subjectes xapats a l'antiga, y varis comerciants que al contemplar tants fusells comprengueren que d'aquella banda estava la forsa, es a dir, l'ordre, y ells sempre's decantan de la part del ordre...

Ni ellas ni ells eran dels nostres.

Però després el rey pujà al Tibidabo, y desd'aquellas alturas pogué veure la ciutat estesa a sos peus. Y trobà sens dubte que la ciutat era molt gran, y que l'entusiasme havia sigut petit. «¿Còm fóra possible — devia dirse l'ilustre hoste—qu'en una ciutat de sis cents mil habitants, no n'hi hagués uns quants mils d'ociosos disposats a fruhir ab qualsevol espectacle gratuhit?»

Y en Maura, y en Boladeres y companyia, devian afegir: «Y fins disposats a fer de *claque*.»

Y el rey no'ls sentí, perque si'ls hagués sentit potser li haurian fet pena y fàstich a n'ell, esperit jove, ignocent, no bregat encara per las miserias de la vida. .

Repetim qu'en Salmerón no ha vingut. Devant del rey de debò, el diputat republicà per Barcelona no ha tingut pit pera venir a desempenyar el paper de *rey del arroyo*.

A n'ell no l'haurian aplaudit las damas, ni, lo qu'es pitjor, tampoch l'hauria aplaudit el verdader poble, sinó las *massas*, qu'es molt diferent: aqueixas massas que necessitan un home, una figura qualsevol pera materialisar y empetitir tot ideal; aqueixas massas qu'en tota societat venen a ésser com el greixúm del caldo gras, que's llensa.

Tampoch aqueixas massas són dels nostres.

L'esperit català, la vida de Catalunya, apenas si s'ha sotraquejat momentaniament, y el Catalanisme anirà fent son fet. Ab pena hem vist un petit moviment regressiu provocat per l'espectacle d'augustas y ensemps depressivas antigallas que per un instant ens han invadit; però arribarà l'hora en que'l món republicà (?) que patim quasi tot l'any, y el món monàrquich qu'ara hem vist d'aprop, quiscún ab sas falsetats y ab sas passions políticas, tornaràn al gran caos central de las convencions tenebrosas, y Catalunya vital y progressiva seguirà avensant per son camí de llum, que porta a la redempció.

—

Pensèm en Catalunya, diu el senyor Prat de la Riva desde las columnas de *La Veu*, exhortant als regidors firmants del manifest qu'en altre lloch publiquèm. Y proba de refutar lo qu'en dit manifest s'exposa; però el manifest no'l publica, a pesar d'haver sigut remès a *La Veu* ab tal objecte. Y retrèu, pera evadir censuras, lo que tots tenim ben sabut, això es, que'l Catalanisme ha endressat diferentas vegadas missatges a las institucions. Y diu que l'acort pres per la «Lliga Regionalista» ab motiu de la vinguda del rey, no era obstacle a lo qu'han fet el senyor Cambó y altres consellers. Mes nosaltres, y molts com nosaltres, no estimèm pas atinadas las afirmacions del senyor Prat. El Catalanisme, recordant las humiliacions continuas a que se l'ha volgut sotmetre, recordant també la inutilitat de sa gestió varias voltas esmersada prop de las institucions y dels governs, va resoldre aquesta vegada no explicar ja lo que tan explicat té, no demanar lo que creu que de dret a Catalunya pertany. Després dels darrers actes dels governs que patim, després de la conducta del quefe del actual ministeri, era qüestió de dignitat adoptar aqueixa actitut. Aixis ho entengué la *Unió Catalanista*, y aixis la «Lliga Regionalista» ho indicà en son manifest, que resultaria un document molt poch sincer si d'altra manera pogués interpretarse, dats els termes en que està concebut. No creyèm, donchs, que al *pensar en Catalunya* hagim de *contradirnos* d'aquesta manera.

No creyèm tampoch que's tracti ara tan sols d'una qüestió *de procediment*, per més que a aquest terreno vulgui *La Veu* portar l'assumpto. Diferentas vegadas hem dit nosaltres, y ho repetirèm sempre que a tom vingui, que cal deslliurar al Catalanisme de criteris estrets, que's dèu respectar la llibertat individual y qu'en nostre camp hi tenen cabuda tots els homes de rectas intencions que vulguin l'autonomia de Catalunya. Mes repetim qu'ara no's tracta d'això, sinó que's tracta de la violació d'acorts presos pel Catalanisme y aplaudits en las mateixas planas de *La Veu*; se tracta d'un propòsit portat a cap insidiosament, haventse trevallat a l'ombra pera realisarlo, malgrat la protesta que contra'l mateix hi havia dintre las filas regionalistas: protesta que (com saben els regidors Cambó, Pella y altras personas que *La Veu* coneix molt bé) va estar si esclata o no esclata d'un modo ben ostensible, fins al punt d'alarmarlos y férloshi aparentar que'n desistian.

Item més: El senyor Cambó ha dit ara en las columnas de *La Veu* que las felicitacions que aquest diari publica no han d'anar endressadas a ell sol, sinó en tot cas a tots els regidors que'l varen acompanyar al acte pel que se'l felicita.

No obstant, tothòm diria que's fomentan personalismes (en això hi ha qui hi té la mà trencada per més que no vulgui fer política a la espanyola), y baix l'epigraf de *Felicitacions al senyor Cambó* se segueix balansejant l'encenser... sense deixar de *pensar en Catalunya*.

Veurèm si ab la olor del encens acudeixen gayres fidels al temple.

—

Els regionalistas han commemorat el segón aniversari de la mort d'en Bartomeu Robert colocant coronas en la tomba del gran patrici. Tots els bons catalans ens associèm a aqueix acte a la bona memoria del home honrat qu'abrassà nostre programa y sapigué defensarlo coratjosament dels atachs del centralisme.

—

Quan una comissió d'estudiants catalanistas, carlins y republicans, anà a trobar a alguns regidors pera demanàrloshi que interposessin la seva influhencia a fi de neutralisar els entusiasmes dinàstichs del senyor Boladeres, el regidor senyor Cambó va parlar d'una societat qu'antigament hi havia a Barcelona qu'otorgava a qui s'ho mereixia'l titul de *burro de solemnitat*.

Tenim entès qu'en l'actualitat està constituhintsen un'altra, que a imitació de la d'avans, en lloch de tituls de *burro* n'otorgarà de *barra de solemnitat*, y que'l primer diploma que concedeixi anirà estès a nom d'un tal *Fivaller Barato*.

—

La Veu de Catalunya ve publicant una tirallonga de felicitacions al Fivaller barato, que'ns fan l'efecte de mirallets pera cassar alosas. Sembla qu'aixis se vulgui convencer al públich d'haver obrat bé, però això no's logra tan fàcilment, perque l'erro de molts no amaga, sinó qu'encara fa més grossa la etzegallada d'uns pochs.

Entre'ls felicitants, inconscients en sa majoria, n'hi ha de tots colors y de totas menas, desde'l rural al culte, desde'l catòlich al ateu, desde'l comerciant al artista y al literat.

Fins hi ha... May dirian qui!

El senyor Oller.

No's creguin que volguém dir cap betas y fils, no, sinó la gran cucurulla: el senyor Oller de las novelas, que també ha volgut felicitar al regidor del discurset. *A la cuenta*'ls de *La Veu* buscavan ab candaletas un liberal que'ls felicités, y el senyor Oller ha sortit.

¡Qué amigos tienes, Paquito! Per lo que's veu al senyor Oller, que a més de novelista es procurador, li agrada fer d'advocat pera acabar d'ensorrar las causas perdudas. Té *mala mà*, y tot lo que toca ho esguerra, encara qu'ho fassi a fi de bé. Els nostres lectors devotissims encara's deuhen recordar d'aquella vegada que, volent alabar a mossèn Cinto en aquestas planas, tant disfavor va ferli. Desde que las novelas li surten ayguallidas se'ns ha tornat aixis. Avans aquestas cosas no las feya: no més hi tenia tirada.

No endevinarian may quin problema planteja al felicitar al nou Fivaller per sas manifestacions enfront del rey! Donchs planteja'l problema següent:

«¿Serán (las manifestacions) atesas pel govern?»

Y el resol aixis:

«Ho dubto!»

¿Eh, quin cap? ¿Eh, quina manera de plantejar y resoldre un problema magne? ¿Eh, que la resolució es tot un poema? ¿Eh, que sols es capàs d'ella un home de la talla del senyor Oller?

Pleguém! perque si un dia li varem dir tauró, ara potser li diriam balena y fariam enfadar als *peixi-minuti* de la politica y la literatura.

Visca'l gran Oller! Ab ell tot, sens ell res! Ni l'autonomia!

—

El *vate* Marquina ha produhit una nova obra, després de laboriosa gestació. No s'espantin, que no's tracta de cap oda: se tracta d'un memorial.

Un memorial que va endressar a Alfons XIII a sa arribada a Barcelona, en el que's combat la monarquia ab tots els llochs comuns de que's valdria qualsevol Salmerón estantis, y en el que's demana al rey qu'abdiqui.

El memorial está ben escrit: en Marquina s'hi va mirar. Es un document rich en pensadas de poeta pobre. Si d'una carta com cal las criadas ne pagan dos ralets, lo qu'es d'un memorial aixis se'n farian ben bé dugas pessetas.

Y á escupir á la calle, que deya l'altre.

Llàstima que'l gran Marquina's prengués tanta feyna; llàstima, llàstima, llàstima!

Perque hem sabut per un *alabardero* que'l rey no'l va llegir. Es clar qu'això costa de creure, però la informació'ns ve de bona tinta y... no hi ha més, ¡no'l va llegir!

Si el llegeix, abdica!

Vaja, Marquina: que aquestas cosas las fes el senyor Oller, *pase:* però vostè!...

—

En aquest mateix número publiquém nostra felicitació als regidors catalanistas senyors Suñol, Carner, Giralt y Pijoan, que aquests dias reben moltas enhorabonas de dins y de fòra de nostra ciutat.

Ara bé: hem sabut que dits senyors han sigut felicitats per en Vallès y Ribot.

Rebin, la expressió de nostre condol.

—

Ens proposavam cloure aquest número ab las anteriors notas còmicas, quan de sobte'ns en arriba una de trágica: tal es la del atentat de que ha sigut objecte en nostra capital el quefe del govern.

Som enemichs politichs d'en Maura, de qui res que dir tenim personalment, y diferentas vegadas li hem sabut reconeixer un talent que'l posa per demunt dels altres politichs espanyols. El seu talent o la seva habilitat, posats al servey d'accions politicas funestas, són freqüentment més nocius que útils en quant las hi donan un impuls difícil de contrarrestar.

No es, donchs, per rutina que protestém del atentat: no es per instint d'imitació que fem chor ab la prempsa que dias enrera deya «Mori en Maura!» Som lleals, no som sectaris, y reprobém l'atentat de qu'en Maura ha estat a punt d'ésser víctima. Las armas homicidas matan als homes, no a las ideas. La sang crida sang, es a dir, reacció antiprogressiva y crudel. Contra en Maura no pot averhi atentat cap home de seny. Qui en nom de l'anarquia o la llibertat tan follament l'ha agredit; ha d'haver sigut un obcecat, no un home de pensa clara. La ignorancia y el fanatisme: aquests són els agressors.

Ens dol que nostra terra estimada sia sovint teatro de fets semblants; ens dol que no s'acabin els sectaris; ens dol que la degradació social que patim sia tan fomentada pels directors com pels dirigits, ab la llur acció política embrutidora.

—

Molt notable fou el concert donat la nit de 5 del corrent, al Ateneu Barcelonés, per la senyoreta Concepció Darné. Aquesta jova senyoreta, deixebla del mestre Vidiella, no

se'ns presentà ab las vacilacions propias d'una debutant, sinó ab l'aplom y seguretat d'una mestra. Aytal calificatiu mereix qui, com la senyoreta Darné, sab interpretar y executar a la vegada obras com el *Scherzo* en *mi menor*, de Mendelssoh, la *Sonata op.* 58 *(en si menor)*, de Chopin, y els *Papillons*, de Rosenthal.

No pot dubtarse que la senyoreta Darné es una pianista distingidissima, que fa honor al mestre Vidiella.

—

Desde'l diumenge qu'està oberta a Ca'n Parés una exposició de vinticinch obras de nostre estimat amich en Sebastià Junyent. Ab tal motiu la sala del carrer de Petritxol es visitadíssima, fentse molts comentaris sobre'l mèrit de las obras. Al primer cop d'ull ja's veu que la exposició no té res de vulgar, però al examinar detingudament els quadros, las bonas qualitats de molts d'ells prenen un gran relleu. Creyèm que aquesta darrera exposició d'en Junyent es la millor que d'ell hem vist. Com artista modern ens dóna notas de verdadera intensitat ab sas petitas impressions de color, que'ns resultan sobrias y sugestivas, com *Camí del bosch*, *Impressió* y *Fragment del Empordà*, entre altras. Citarèm també *Esperantlo*, alguns bocets com *La vida y la mort*, y els quadros *Estudi d'interior*, *Pietat* y altre qu'es ilustració d'un passatge d'una cansó popular. En algunas altras obras veyèm a n'en Junyent més vacilant. No aixís en el retrat d'en Picasso, qu'es en nostre concepte admirable y que no dubtèm en calificarlo de la millor obra entre totas las que hi ha exposadas.

—

Publicacions rebudas:

Misteri de dolor, drama de món en tres actes, per Adrià Gual. S'ha publicat aquesta obra, ab tant d'èxit estrenada en el teatre de las Arts durant la temporada del «Teatre Intim», y de la que ja'n publicarem oportunament un judici crític. Preu, 2 pessetas.

Memoria de la societat «Centre Català», de Buenos Aires, corresponent al any 1903. En aquesta memoria's dóna compte dels trevalls realisats durant dita anyada, publicantshi també l'estat de comptes y la llista, nombrosissima per cert, dels socis d'aquell important centre que tant d'honor fa a son nom y a nostra causa en aquellas llunyas terras.

Fidel Giró, impressor. — Carrer de Valencia, 233

JOVENTUT

SETMANARI CATALANISTA

Els trevalls se publican baix la exclusiva responsabilitat de sos autors.

No s'admeten els que no sían inèdits.

No's tornan els originals.

Se donarà compte de las obras rebudas en aquesta redacció, y de las qu'ho mereixin se'n farà crítica.

PREUS DE SUSCRIPCIO

CATALUNYA: Un any.	8	Pessetas.
» Mitj any.	4'50	»
» Trimestre.	2'25	»
ALTRAS REGIONS D'ESPANYA: Un any.. .	9	»
EXTRANGER: Un any.	10	Franchs.
Número corrent.	20	Cèntims.
» atrassat, ab folletins.	40	»
» » sense folletins.	25	»

El número corrent no's ven sense folletins.